

A Tokaj-Hegyalja történelmi borvidék kultúrtáj világörökségi helyszínen működő
„Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” védnevű bányatelek területén üzemelő külfejtéses
bánya világörökségi szempontú hatáselemzése

Készítette:
HATÁS-KÖR 2000 Mérnöki Szolgáltató Bt.

Megbízó:
Geoproduct Gyógyító Ásványok Kft.

2020. február

A bányavállalkozó (tulajdonos és kitermelő):

- Neve: **Geoproduct Gyógyító Ásványok Kft.**
- Címe: 3909 Mád, Bartók Béla utca 2.
- Telefonszáma: 47/348-537 és 47/348-288
- E-mail: geopro@geoproduct.hu
- Nyilvántartási száma: MBFH 329

A bányatelek:

- Területe: 0,267 km²
- Alaplapja: +211,0 m Bf.
- Fedőlapja: +267,4 m Bf.
- Haszonanyaga: 1411 bentonitos agyag;
1414 kaolinos agyag;
1572 kvarcit, hidrokvarcit.

A bányatelek neve és lefektetésének ideje:

„Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” védnevű bányatelek.

A bányatelek jóváhagyó határozatát a Miskolci Bányakapitányság 263/1998. szám alatt adta ki.

A bányatelek létesítésére és bányászati tevékenység végzésére az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség 5650-42/1997. számon környezetvédelmi engedélyt adott. Ezt az engedélyt a már Észak-magyarországi Környezetvédelmi, természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 20-7/2009. számon jogfolytonosan meghosszabbította, amely 2020. március 31-ig érvényes.

A bányatelken Tokaj-Hegyalja világörökségi felvételének 2002-es időpontjában érvényes engedélyekkel rendelkező bányauzem működött. A bányauzem azóta is folyamatosan, megszakítások és szüneteltetések nélkül üzemel.

A kitermelt nyersanyag felhasználási területe:

A kitermelt **kvarcitot** az építőiparnál értékesítjük burkolópalaként, illetve sziklakertkőként. Népszerű támfal és gabionkő, mivel kiemelten fagyálló.

1. kép Kvarcitpala felhasználás

A **bentonitből** - ásványi agyag - készítve Tokaj-hegyalján jelentős piaci szereplők vagyunk a Tükrös borászati derítőszerrel. Fehér és vörösborok, gyümölcsszörpök gyors, tökéletes derítőszere. Bányanyers állapotban az építőiparban vízszigetelésre, résfalak építéséhez használható fel. Helyi viszonyok között borospincék kivitelezésénél, utólagos szigetelésénél használják. További felhasználási területek az öntödei alkalmazás és fúráshoz fúróiszap készítés. Talajjavítás, takarmány adalékanyag, csomósodás gátló és szűrőtechnika azok a területek ahová a bentonitot még felhasználják. A Geoproduct Kft. magas hozzáadott értékű termékekkel 2015-ben bevezette a Zeominerálproduct termékcsaládot. A termékcsalád több termékcsoportjának is fontos összetevője a bentonit, pl.: fogkrémek, krémek, agyagpakolások, fürdősók, stb.

Xan-generation of body care.

zeo **M** ineral products

Zeomineral
Volcano-Xan,
Geyser-Xan

Iszappakolások

- EGYESÍTI MAGÁN A VULKANIKUS ÁSVÁNYI ANYAGOK, A SO, AZ ALGA, ÉS GYÓGYNÖVÉNY-KIVONATOK KEDVEZŐ DERMATOLÓGIAI ÉS ELETANI HATÁSAIT!
- RENDKÍVÜL MAGAS NYOMELEMTARTALOMMAL, ÉS A LEG-ERŐSEBB ANTIOXIDÁNS TULAJDONSÁGÚ ALGAKIVONATTAL!
- MESTERSÉGES SZÍNEZÉK ÉS SLS MENTES AGYAPAKOLÁSOK, GRAPEFRUIT MAG OLAJJAL TARTÓSÍTVAI!

• **Volcano-Xan testpakolás** •
Csalán- és vadgesztenye-kivonattal készült, különösen magas E-vitamin tartalommal, izülmag alajjal. Igénybevett, fáradt testet ellazítja, revitalizálja.

• **Geyser testpakolás** •
Kémiailag tisztított vulkanikus anyag, mely a hozzáadott citromfű alajnak köszönhetően fokozza a bőr rugalmasságát, feszíti a kötőszöveteket.

www.zeomineralproduct.com

2. kép Bentonit felhasználásával készült iszappakolás

A kaolint elsősorban a porcelánipar, a kerámiaipar, a festékipar, a papíripar és az élelmiszeripar alkalmazza.

A kitermelés volumene az elmúlt 10 évben:

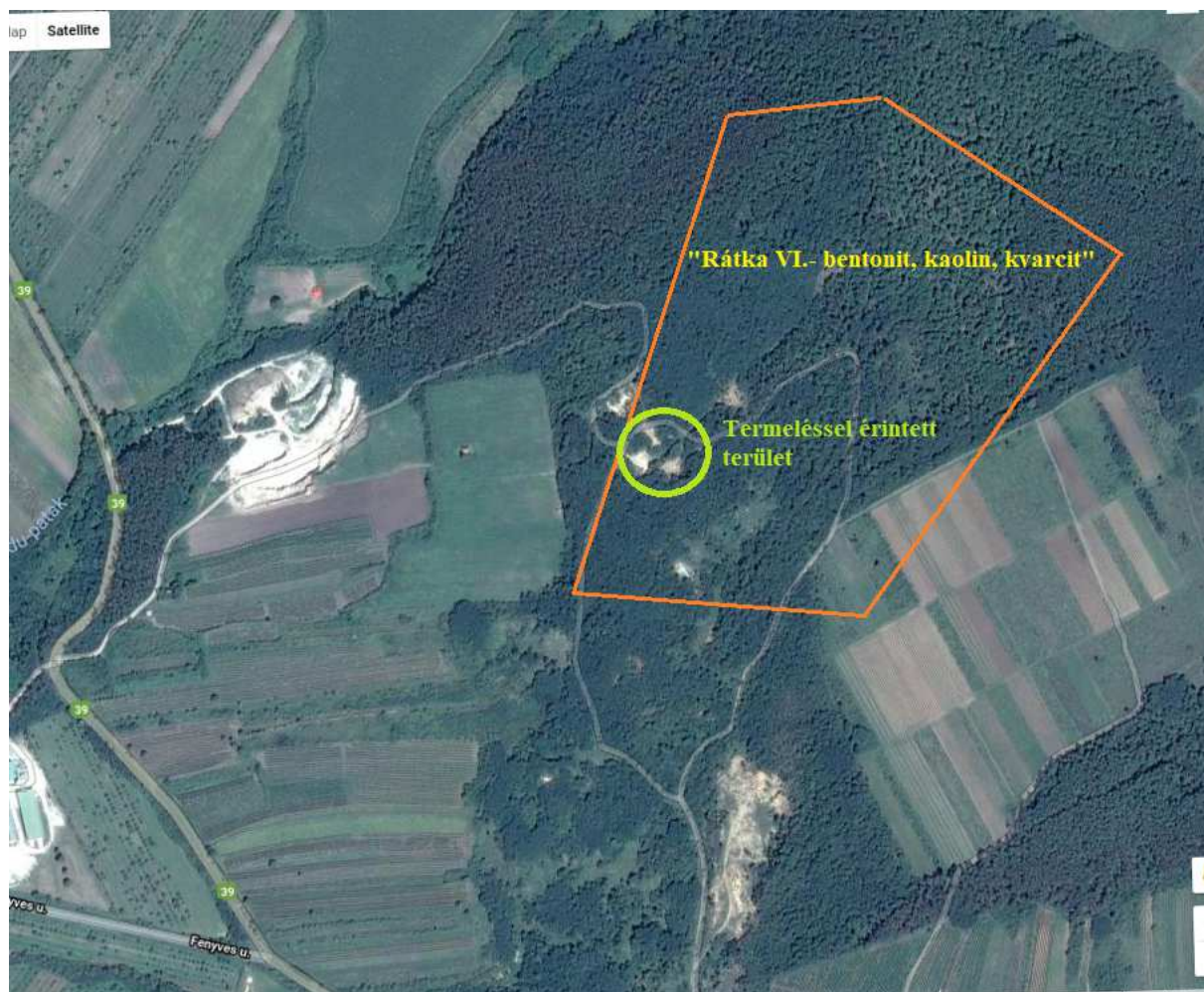
Év	bentonit		kaolin		kvarcit	
	m ³	tonna	m ³	tonna	m ³	tonna
2008	510	1020	0	0	330	858
2009	275	586	0	0	60	156
2010	330	660	0	0	354	920
2011	192	384	0	0	144	374
2012	178	356	0	0	120	312
2013	236	472	36	72	410	1066
2014	107	214	36	72	126	328
2015	134	268	0	0	91	237
2016	146	292	0	0	152	395
2017	61	122	0	0	112	291

A várható kitermelés a következő 5 évben:

Év	Környezetvédelmi felülvizsgálatban kérelmezett mennyiség m ³	Várható m ³ bentonit	Várható tonna bentonit	Várható m ³ kvarcit	Várható tonna kvarcit
2019	2427	20	45	80	185
2020	2427	20	45	80	185
2021	2427	20	45	80	185
2022	2427	20	45	80	185
2023	2427	20	45	80	185

A kitermeléssel érintett területet az 1. térképen szemléltetjük.

1.térkép Rátka VI.- kitermelés ütemezése 2019-2023

Értékesítési megoszlás:

Helyi, a világörökségi területen belüli értékesítésnél a kvarcit építő- és burkolókövek vannak jelentős többségben. A bentonitból készített termékénél országos szinten már hosszú évtizedek óta kialakult gyakorlat a postai csomagban vagy túrajáratokkal történő áruszállítás. A Geoproduct Kft. Zeomineral Products néven új felsőkategóriás termékcsaládot vezetett be. Ezek alapanyagai részben ebből az előfordulásból termelhetők ki. A termékek értékesítésére országos és nemzetközi terjesztőhálózaton keresztül történik. (www.zeomineralproduct.com)

A takarmányozás és növénytermesztés termékeinek értékesítése főként Magyarország területén belül történik.

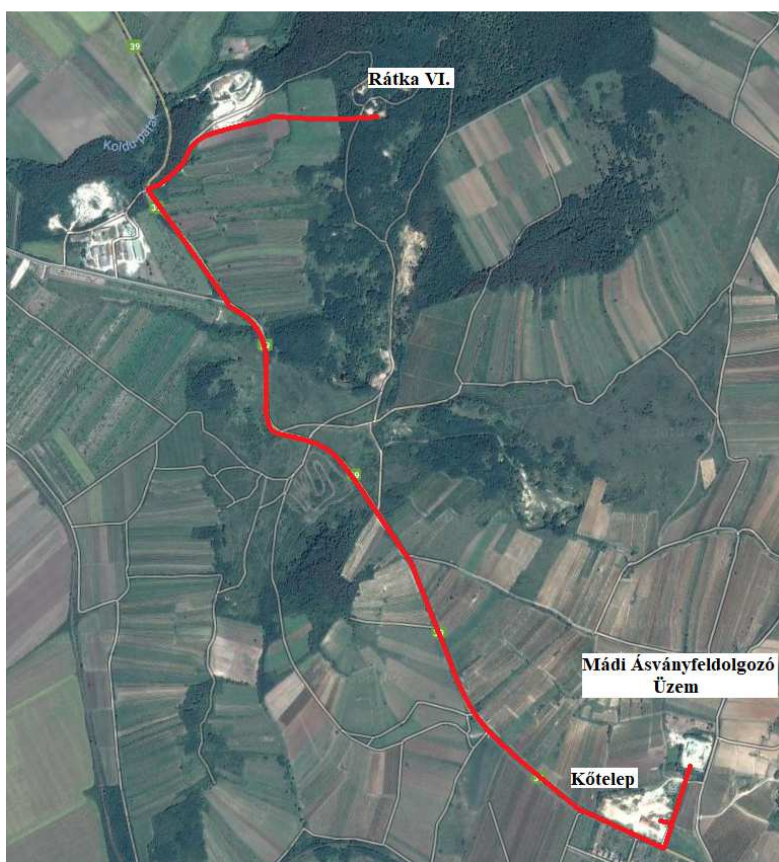
Bányászati tevékenység

Külszíni termelés

- Lefedés: a fedő humusz és nyirok együttes kitermelése 200 - 250 m³/ 5 éves mennyiséget a bányaművelésre kijelölt, kivett anyagbánya művelési ágú ingatlanokon. A 2019-es évben nem kell lefedési tevékenységet folytatni. A meddő elhelyezése bányatelken belül 084/18 hrsz.-ú ingatlanon történik.
- Kitermelés: a várható 420 - 850 m³/év kapacitáshoz, 80 m³/nap, azaz 5 - 11 nap/év a várható mennyiség figyelembevételével. A kvarcitnál 2 – 6 m a bentonitnál 4 m falmagassággal kalkulálunk. A lefedéssel feltárt felület a kívánt mennyiséghez ~500 m². Védőtöltés szélessége 2 m. A várható előrehaladás az első évben 5 m. Az előrehaladás 2019-2023-ben 25 - 25 m D-i és K-i irányokban. A kitermelés a feldolgozás ütemében történik, deponálás a bányaudvaron nem történik.
- Az elkövetkező 5 évben a 084/18 hrsz.-ú művelésből véglegesen kivett területeken kívül újabb területeket nem kell igénybe venni. (lásd *Tájszerkezet és tájkép fejezet*) A bánya semmilyen körülmények között nem éri el a **400 t/nap** kapacitást.
- Víztelenítés: bányagödör víztelenítése csapadék és rétegvizek kiemelésére nincs szükség, mivel a kőzet repedésein keresztül a víz folyamatosan elszivárog.

Szállítás

A bánya elhelyezkedéséből adódóan szállítási útvonal lakott területet nem érint. Bányatelken belül a saját tulajdonú 077/3 és önkormányzati tulajdonú 074/3 hrsz.-ú ingatlanokon történik a bányából a kiszállítás. Innen közvetlen csatlakozás van a 39 sz. főútvonalra, ahol a Mádi Ásványfeldolgozó Üzem megközelítése történik, teljes egészében külterületen.

2.térkép Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit bányatelek – Mádi Ásványfeldolgozó Üzem szállítási útvonala

Feldolgozás

Bányatelken belül nincs feldolgozási tevékenység. A „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” bányából kitermelt nyersanyag feldolgozása 100 %-ban a mádi ásványfeldolgozó üzemben történik.

Késztermék tárolás, értékesítés

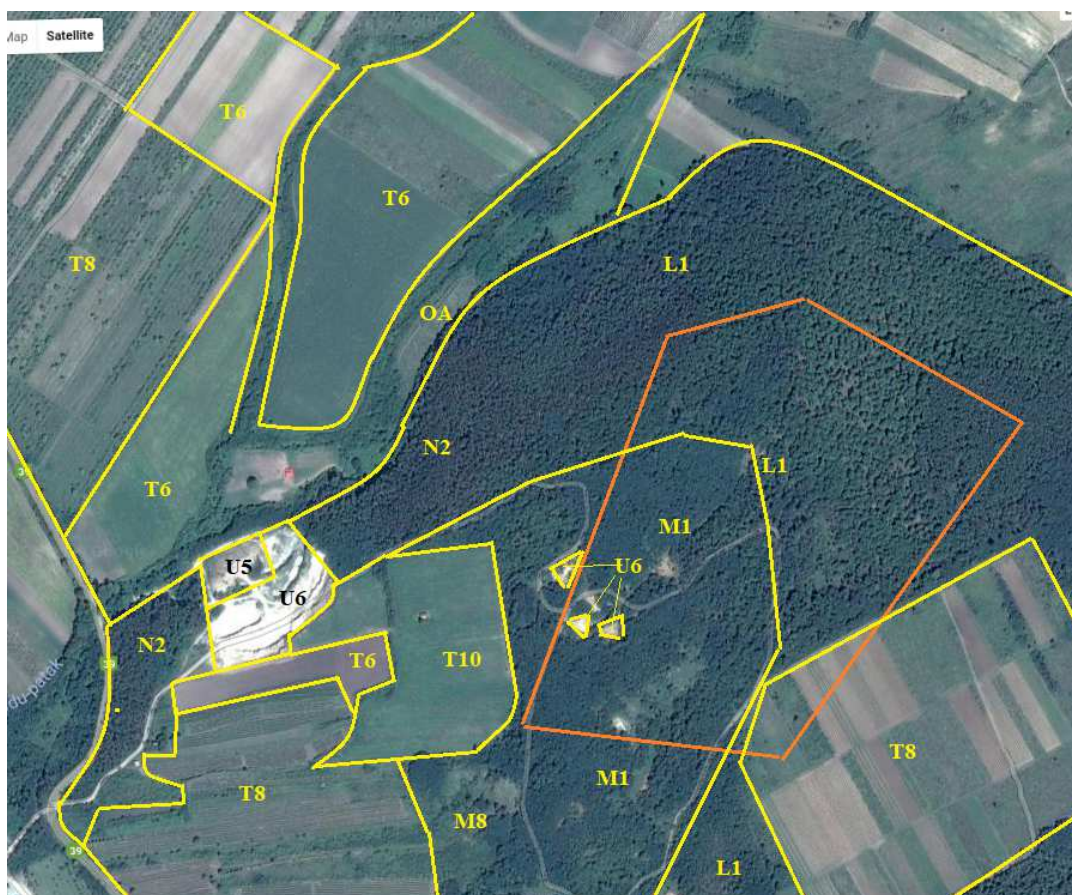
Bányatelken belül nincs készterméktárolás és értékesítési tevékenység.

Tájszerkezet és tájkép

A „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” védnevű bányatelek területén működő bányauzem Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Szerencsi járáshoz tartozó Rátka község külterületén, a Koldu – dűlőnek a Koldu-erdő nevezett részén helyezkedik el.

A „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” védnevű bánya Rátka község ÉK-i külterületi határvonalánál található. A terület földrajzi határai ÉNy-i irányban a Koldu-patak és a Vár-patak völgyei, amely a Ny-i irányban a Szerencs-patak völgyében folytatódik. K-re a Herceg-Köves-hegy, D-re pedig az Új-hegy és Nagy-Padi-hegy alkotják. A Bánya a Herceg-Köves-hegy északi részén, a Koldu-erdő elnevezésű területen található.

A bányatelek 95 %-át erdő valamint az Erdészeti Igazgatóságok adatbázisában nem erdőtagként szereplő bokorerdő borítja. A maradék 5 % a bányatelek D-K-i 4-es sarokpontjával a Koldu-dűlőre esik. 3. térkép Tájhasználat

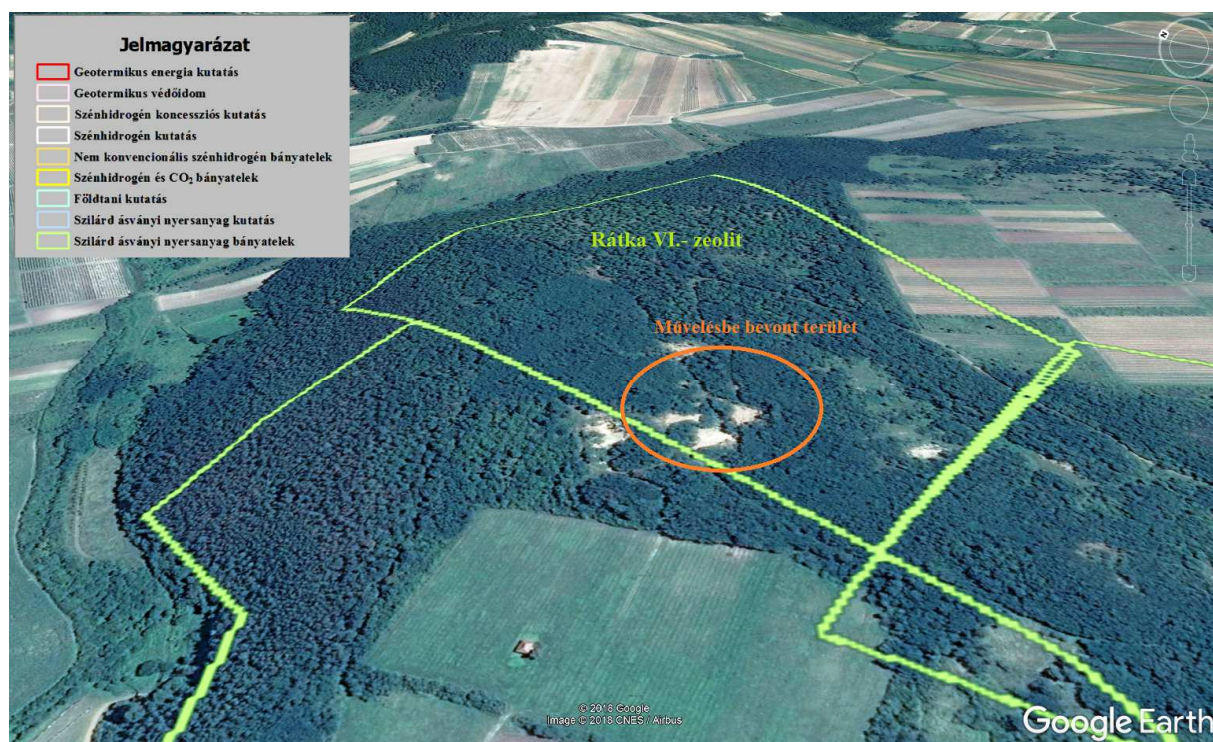
3.térkép Tájhasználat a „Rátka IV.- bentonit, kaolin, kvarcit” bányatelek körül

Jelmagyarázat

narancssárga vonal	Bányatelek határa
sárga vonal	Élőhely határvonal
L1	Mész- és melegkedvelő tölgyesek
T6	Extenzív szántók
T8	Extenzív szőlők és gyümölcsösök
T10	Fiatalkorú parlag és ugar
U5	Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók
U6	Nyitott bányafelületek
M1	Molyhos tölgyes bokorerdő
M8	Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek
N2	Mészkedvelő erdei fenyvesek
OA	Jellegtelen fás vizes élőhelyek

A közlekedési tájhasználat a vizsgált terület déli részén É – D irányban húzódó 39 számú főútra terjed ki, mely az Encs (3-as út) – Mád (37-es út) településeket összekötő másodrendű főútvonal. A külterületi utak jellemzően földutak.

A Koldu – dűlő és erdő tájképi határát a környező magasabb hegyek (Füred-tető, Herceg-Köves-hegy, Nagy-Padi-hegy) karéja DK-i irányba lezárják. Az erdős területre a 39-es úton az É-i irányból a Szerencs-patak völgyéből, Tállya községtől D-i irányból van. Szerencs irányából, 3712-es összekötő útról Szerencs és Rátka közötti szakaszokról van. **A bányát az erdő teljesen körülveszi, így tényleges rálátás a bányüzemre nincs!**

3. kép Rátka VI. bányatelek elhelyezkedése

4. kép Rálátás a Rátka VI bányatelekre

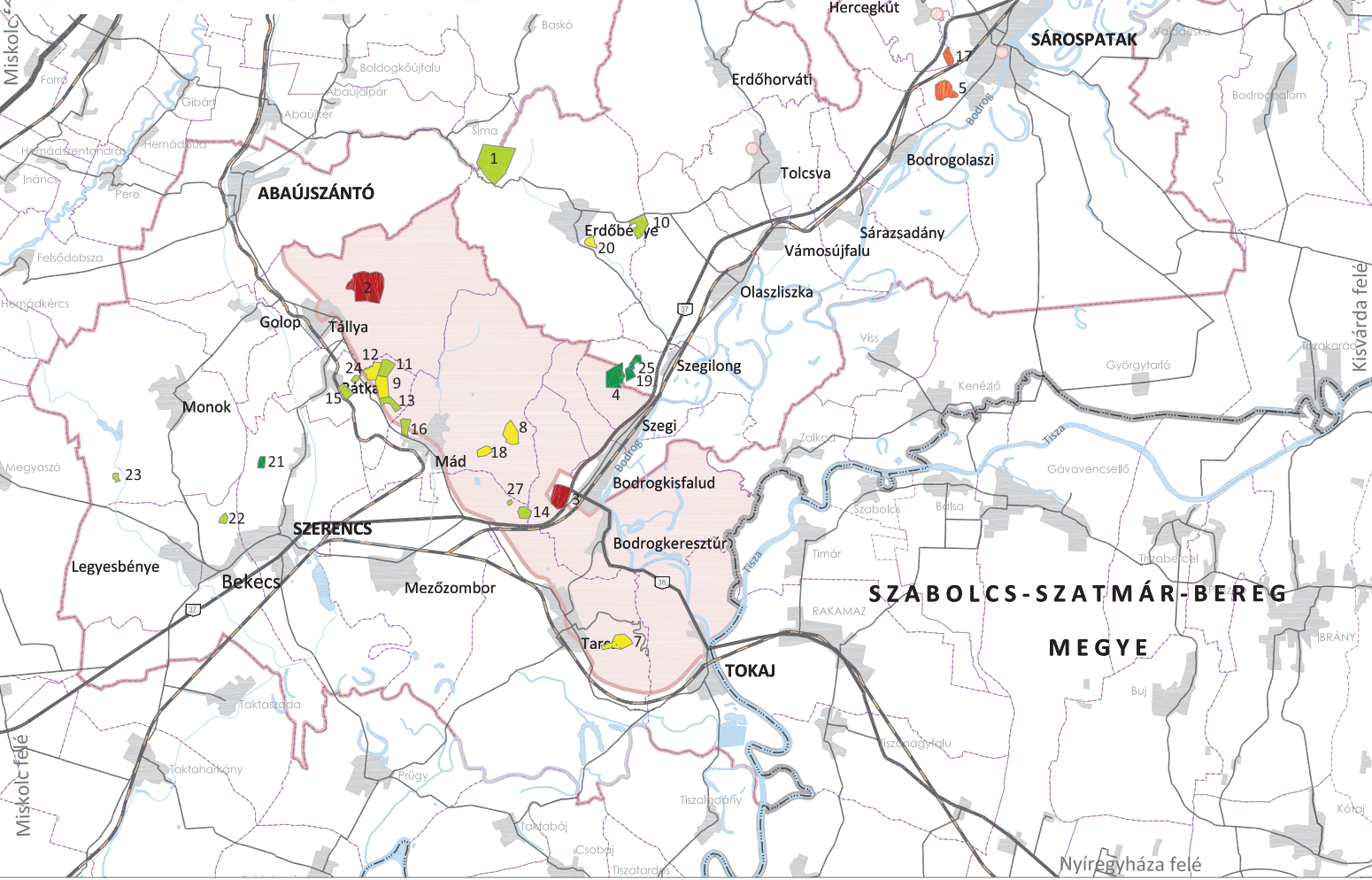
A 2. kép Rátka községben a temető bejáratánál készült. Jól látható, hogy az erdő teljes mértékben takarja a művelésbe bevont területet. A növényzav szélisége garantálja, hogy télen, lombhullatás után sem látszik a bányaudvar.

A környező magaslatokon kiépített kilátópont illetve turistaút nem található.

A bányaudvar, a nyersanyag kitermelésével és a termelés előrehaladtával folyamatosan rekultiválhatóvá válik, a tájrendezési tervben foglaltakkal összhangban. A rekultiváció során, őshonos fajokkal a fák és a cserjék visszatelepítése folyamatosan történik. Ezért a bányatelek 26 hektáros területén nem alakul ki, nem marad összefüggő, nyitott bányafelület. A területen további három bányatelek található, de ezek közül a „Rátka-Kerektölgyes kvarcit” védnevűnek nincsenek érvényes engedélyei és nincs bányászati jogosítottja. A „Rátka-Ujhegy bentonit” védnevű bánya rendelkezik bányavállalkozóval, de szintén nincsenek érvényes engedélyei. Ezért a bányászatból eredő összeadódó hatások kialakulásának lehetősége minimális.

A bányászatnak a tájszerkezetre és tájképre kifejtett hatása a Forster Központ által elkészített Mott Mcdonald jelentés szerint enyhe!

Sor	Bányatelek neve	Nyersanyag	Sor	Bányatelek neve	Nyersanyag
1	Erdőbénye	kovaföld	15	Rátka (Vasútmenti)	zeolit
2	Tállya	andezit	16	Mád IV.	bentonit
3	Bodrogkeresztúr I.	riolittufa	17	Sárospatak V.	andezit
4	Szegi II.	andezit	18	Mád III.	zeolit, bentonit
5	Sárospatak I.	andezit	19	Szegi I.	kaolin
6	Rudabányáska I.	agyag	20	Erdőbénye V.	andezit
7	Tarcal I.	andezit	21	Feketehegy	kálitufa
8	Mád-Királyhegy-Dobozi oldal	kaolin	22	Bekecs I.	kálitufa
9	Kerekölgyes	kvarcit	23	Monok I.	riolit
10	Erdőbénye III.	horzsakőtufa	24	Rátka VII.	zeolit
11	Rátka VI.	bentonit, kaolin, kvarcit	25	Szegilong I.	riolittufa
12	Rátka V.	zeolit	26	Sátoraljaújhely I.	agyag
13	Rátka-Újhegy	bentonit	27	Mezőzombor II.	zeolit
14	Mezőzombor (Hangács-tető)	zeolit			

TOKAJ-HEGYALJAI TÖRTÉNELMI BORVIDÉK

VILÁGÖRÖKSÉGI KEZELÉSI TERV

MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ

BÁNYÁSZAT HATÁSA A TÁJSZERKEZETRE, TÁJKÉPRE

Tematikus jelmagyarázat

RENDKÍVÜLI

KIEMELKEDŐ

MÉRSÉKELT

ENYHE

SEMLEGES

FORRÁS: MAGYAR BÁNYÁSZATI ÉS FÖLDTANI HIVATAL, MOTT MCDONALD

Alaptérképi jelek

Országhatár

Megyehatár

Települési közigazgatási határ

Világörökségi helyszínek

Világörökségi védőövezet határa

Belterület

Főútvonal

Országos mellékút

Vasút

Vízfelület

1 km5 km10 km15 km

1 : 260.000

MEGBÍZÓ

FORSTER GYULA NEMZETI ÖRÖKSÉGGAZDÁLKODÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI KÖZPONT

Képviselője

Cselovszki Zoltán, elnök

GENERÁLTERVEZŐ

VÁROS-TEAMANNON KFT.

Képviselője

Koszorú Lajos, ügyvezető

A térkép tematikus rétegeit készítette

Szász Róbert

A térképet összeállította

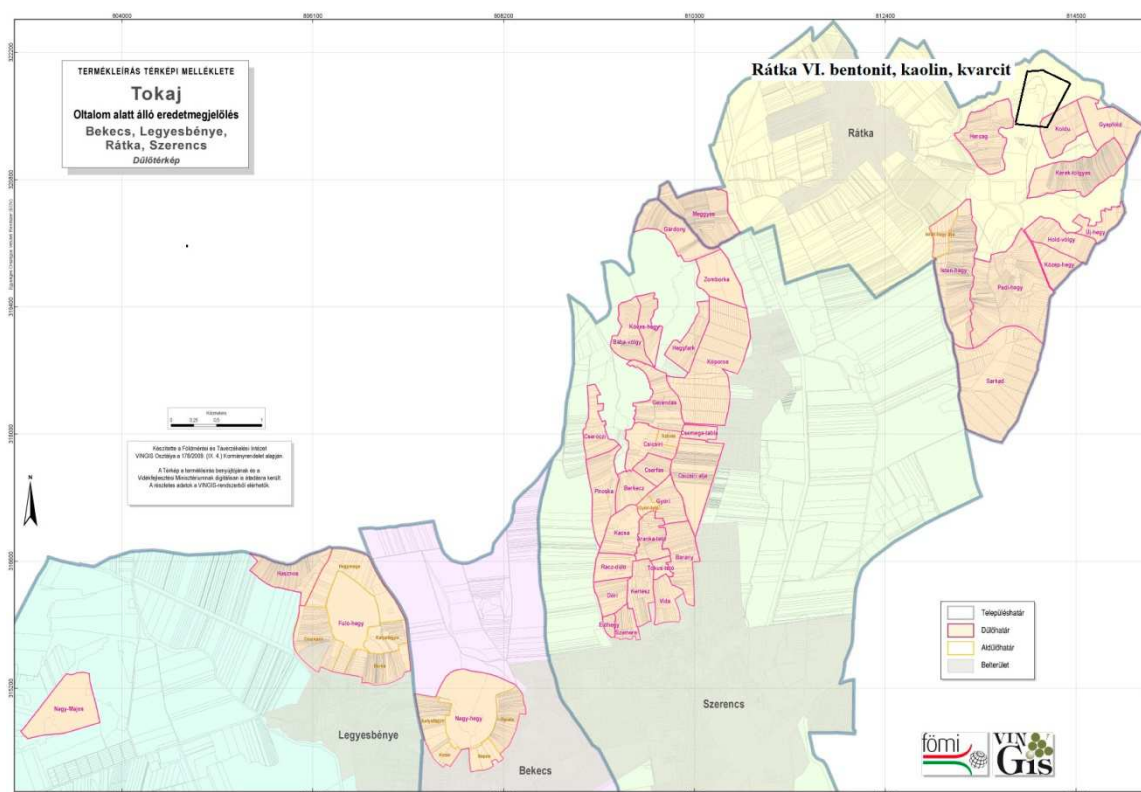
Tábori Attila

2013.

A „**Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit**” védnevű bányatelek területén üzemelő bányüzem Rátka község külterületén, a Koldu-erdőben helyezkedik el.

A bányatelek 26,7 hektáros területe a MePAR adatbázisban két blokkban helyezkedik el. A jelenlegi bányászattal érintett terület az FC8AL-9-15 azonosítójú parcellákban található, amelyekben 0 ha a támogatott terület. A bányászati tevékenység a bányatelken belül a 084/18 hrsz-ú ingatlan „b” alrészletén történik, amely kivett anyagbánya művelési besorolású. A területen már az 1930-as évektől bányászati tevékenységet folytattak.

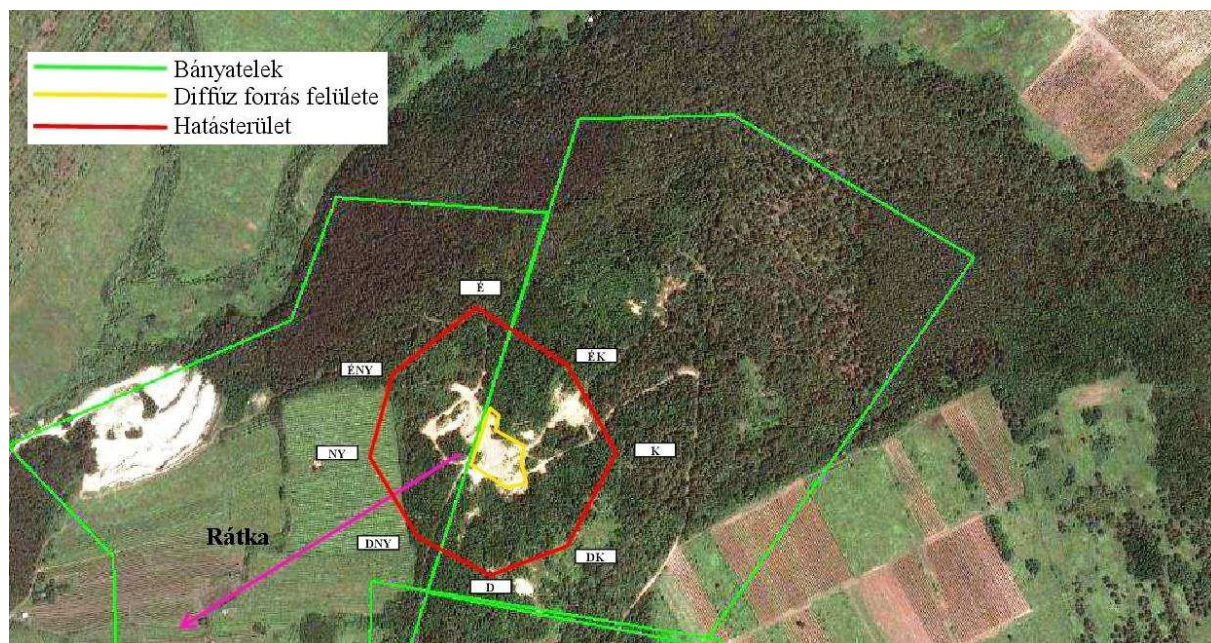

5.térkép „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” bányatelek elhelyezkedése a VinGis dűlőtérképen

A bányatelek környezetében a VinGis adatbázis szerinti szőlő terület Rátka község külterületén a Herceg- és a Koldu - dűlő, amelyek közül a Koldu-dűlő kis részben bányatelekkel fedett. A bányászattal érintett területeken szőlő nem található, a jelenlegi és a későbbiekben igénybe venni kívánt területek mind **művelésből kivett** ingatlanok. A bányaművelés miatt a későbbiekben sem kell szőlőt kivágni. Művelt szőlő a bányatelek D-i részének kb. 5% részét foglalja el.

A Hegyalja karakteres képét adó teraszos szőlőművelés a Koldu - dűlőre nem jellemző, az közel vízszintes nagyüzemi gépesített művelésre lett kialakítva. Az ott található szőlőt a bányászkodás soha nem veszélyeztette.

A levegő állapotának bemutatása és a bánya hatása a levegőminőségre a Hatás-Kör 2000 Mérnöki Szolgáltató Bt. által 2018. májusában elkészített a „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” védőnevű bánya Teljeskörű Környezetvédelmi Felülvizsgálata” tanulmány 8.3 Levegő fejezetben található számítások alapján került bemutatásra.

6. térkép Rátka VI.-bentonit, kaolin, kvarcit (M 1:6000) diffúz hatásterület

A bánya érvényes levegőtisztaságvédelmi engedéllyel rendelkezik, amelyet a **B-A-Z Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya** adott ki **BO-08/KT/01268-3/2018.** számon. Az engedély **2020. március 31-ig** érvényes.

Az engedélyezett tevékenység: száraz technológiájú, szintosztásos gépi művelésű külszíni fejtés.

A levegőterhelés megelőzését/mérséklését szolgáló intézkedések:

A belső szállítási útvonal porzása - száraz időben - a felület locsolásával mérsékelhető.

A munkagépeket folyamatosan a gyári szakszervizek tartják karban. A motorok károsanyag kibocsátásainak folyamatos ellenőrzésével, a motorok folyamatos besabályozásával tarthatók az emissziós értékek.

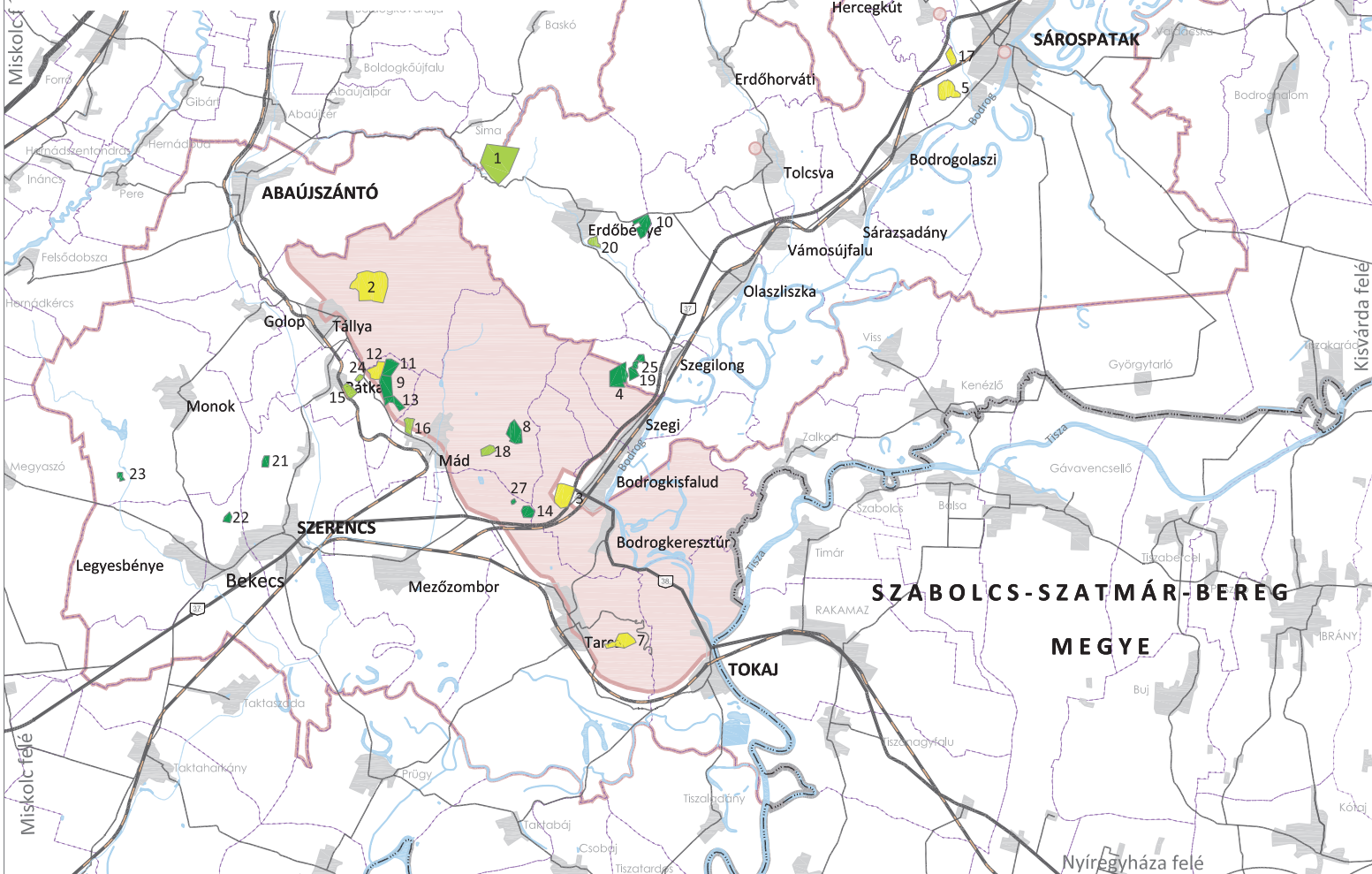
A haszonanyag szállítás pormentes takarással ellátott járművekkel történik.

A bánya üzemi területe nem érint szőlő parcellákat, azokra a későbbi évtizedekben sem lesz szükség. A bánya működése okozta minimális környezeti terhelés teljes egészében a bányatelek és a szomszédos bányatelek határán belül marad, nem érint szőlő és lakóterületeket.

A bányászatnak a szőlőtermesztésre és bortermelésre kifejtett hatása a Forster Központ által elkészített Mott McDonald jelentés szerint semleges!

Sor	Bányatelek neve	Nyersanyag	Sor	Bányatelek neve	Nyersanyag
1	Erdőbénye	kovaföld	15	Rátka (Vasútmenti)	zeolit
2	Tállya	andezit	16	Mád IV.	bentonit
3	Bodrogkeresztúr I.	riolitufa	17	Sárospatak V.	andezit
4	Szegi II.	andezit	18	Mád III.	zeolit, bentonit
5	Sárospatak I.	andezit	19	Szegi I.	kaolin
6	Rudabányáska I.	agyag	20	Erdőbénye V.	andezit
7	Tarcal I.	andezit	21	Feketehegy	kálitufa
8	Mád-Királyhegy-Dobozi oldal	kaolin	22	Bekecs I.	kálitufa
9	Kerektölgyes	kvarcit	23	Monok I.	riolit
10	Erdőbénye III.	horzsakőtufa	24	Rátka VII.	zeolit
11	Rátka VI.	bentonit, kaolin, kvarcit	25	Szegilong I.	riolitufa
12	Rátka V.	zeolit	26	Sátoraljaújhely I.	agyag
13	Rátka-Újhegy	bentonit	27	Mezőzombor II.	zeolit
14	Mezőzombor (Hangáctető)	zeolit			

TOKAJ-HEGYALJAI TÖRTÉNELMI BORVIDÉK
VILÁGÖRÖKSÉGI KEZELÉSI TERV
MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ

BÁNYÁSZAT HATÁSA A SZŐLŐTERMESZTÉSRE ÉS A BORTERMELÉSRE

Tematikus jelmagyarázat

	MÉRSÉKELT
	ENYHE
	SEMLEGES

FORRÁS: MAGYAR BÁNYÁSZATI ÉS FÖLDTANI HIVATAL, MOTT MCDONALD

Alaptérképi jelek

	Országhatár		Belterület
	Megyehatár		Főút/vonal
	Települési közigazgatási határ		Országos mellékút
	Világörökségi helyszínek		Vasút
	Világörökségi védőövezet határa		Vízfelület

MEGBÍZÓ	FORSTER GYULA NEMZETI ÖRÖKSÉGAZDÁLKODÁSI ÉS SZOLGÁLTATÁSI KÖZPONT
Képviselője	Cselovszki Zoltán, elnök
GENERÁLTERVEZŐ	VÁROS-TEAMPANNON KFT.
Képviselője	Koszorú Lajos, ügyvezető
A térkép tematikus rétegeit készítette	Szász Róbert
A térképet összeállította	Tábori Attila

2013.

Épített és kulturális örökség

A „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” védnevű bányatelken működő külszíni bánya hatása az épített és kulturális örökség értékeire.

A bányához legközelebb lévő települések Rátka és Tállya. A kibányászott ásványi nyersanyagok szállítására nem érinti a környező települések belterületét.

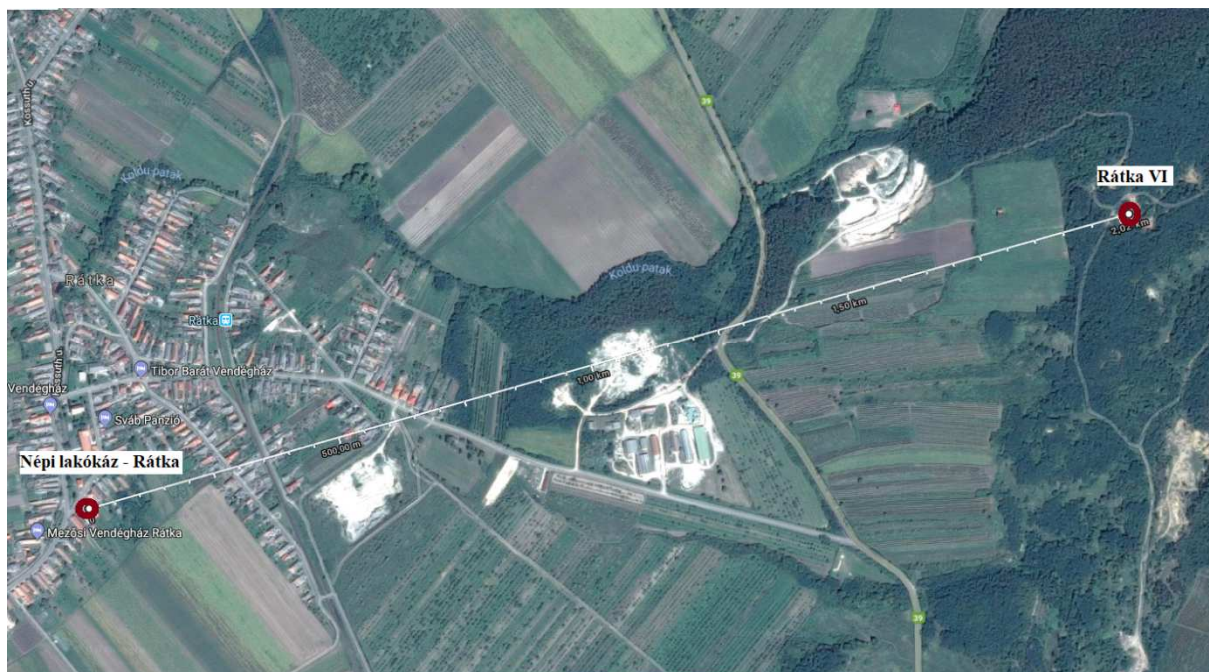
Rátkán található műemlék:

- Népi lakóház,

Tállyán található műemlékek:

- Rákóczi-kúria és műemléki környezete,
- Református templom,
- Evangélikus templom,
- Balogh-kúria,
- kolostor,
- Lavotta János síremléke,
- lakóház,
- vár.

A bányához legközelebb eső műemlék Rátka területén az Iskola téren található népi lakóház, amely légvonalban 2 km-re van a Koldu-erdőtől. Közvetlen rálátás nincs a bányaterületre.

7.térkép Műemlék elhelyezkedése Rátka községben

A bányászati tevékenység és a szállítás okozta zajhatás bemutatása a Hatás-Kör 2000 Mérnöki Szolgáltató Bt. által 2018. májusában elkészített a „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” védőnevű

bánya Teljeskörű Környezetvédelmi Felülvizsgálata” tanulmány 8.2 Zaj fejezetben található számítások alapján került bemutatásra.

A termelés okozta zajterhelés 50 dB-es hatásterülete $r = 208,9 \text{ m}$, amely határon belül védendő épület nem található.

A szállítás tevékenység okozta zajterhelés változása a következő 2. táblázatban látható.

Vizsgált útszakasz	A szállítás nélküli forgalom okozta zajterhelés $L_{Aeq} (7,5 \text{ számított}) \text{ (dB)}$	A szállítással megnövelt forgalom okozta zajterhelés $L_{Aeq} (7,5 \text{ számított}) \text{ (dB)}$
39. sz. út (23+876 – 28+876)	65,53	65,86

2.táblázat A szállítási tevékenység okozta zajterhelés

A bányatelek területén nincs védett régészeti lelőhely.

A környezetében található régészeti lelőhelyek felsorolása *MAD II. 5.1.1. Régészeti lelőhely* fejezetben található meg.

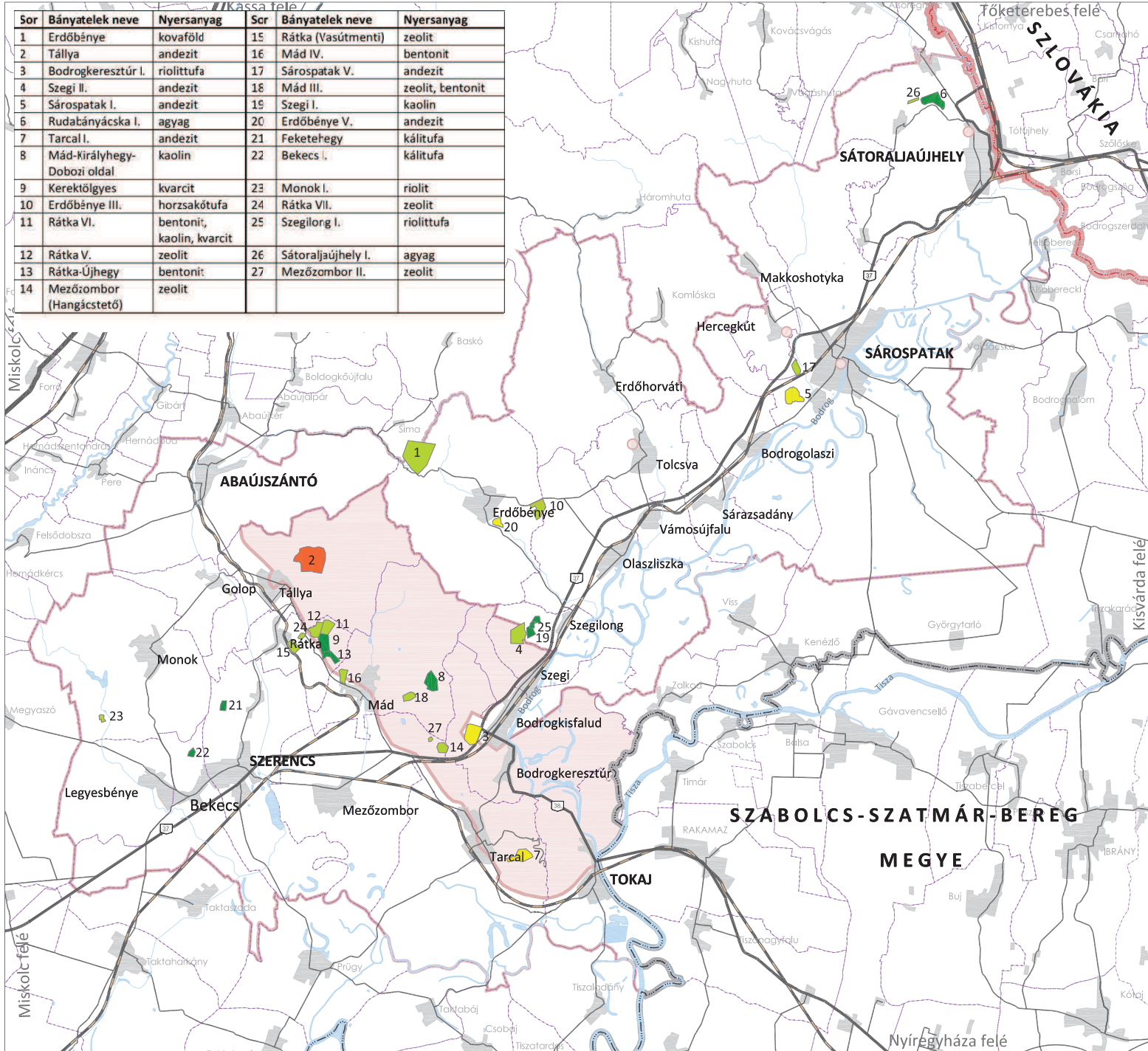
A településen és környezetében lévő védett régészeti lelőhelyek felsorolása *MAD II. 5.1.2. Védett régészeti lelőhely* fejezetben található meg.

A településen található műemlékek felsorolása a *MAD II. kötet 5.2 Műemlékjegyzék* fejezetben található meg.

A bányászatnak az épített és kulturális örökségi értékekre kifejtett hatása a Forster Központ által elkészített Mott McDonald jelentés szerint enyhe!

Sor	Bányatelek neve	Nyersanyag	Sr	Bányatelek neve	Nyersanyag
1	Erdőbénye	kovaföld	15	Rátka (Vasútmenti)	zeolit
2	Tállya	andezit	16	Mád IV.	bentonit
3	Bodrogkeresztúr I.	riolittufa	17	Sárospatak V.	andezit
4	Szegi II.	andezit	18	Mád III.	zeolit, bentonit
5	Sárospatak I.	andezit	19	Szegi I.	kaolin
6	Rudabányáska I.	agyag	20	Erdőbénye V.	andezit
7	Tarcal I.	andezit	21	Feketehegy	kálitufa
8	Mád-Királyhegy-Dobozi oldal	kaolin	22	Bekecs I.	kálitufa
9	Kerektölgyes	kvarcit	23	Monok I.	riolit
10	Erdőbénye III.	horzsakőtufa	24	Rátka VII.	zeolit
11	Rátka VI.	bentonit, kaolin, kvarcit	25	Szegilong I.	riolittufa
12	Rátka V.	zeolit	26	Sátoraljaújhely I.	agyag
13	Rátka-Újhegy	bentonit	27	Mezőzombor II.	zeolit
14	Mezőzombor (Hangács-tető)	zeolit			

TOKAJ-HEGYALJAI TÖRTÉNELMI BORVIDÉK
VILÁGÖRÖKSÉGI KEZELÉSI TERV
MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ

BÁNYÁSZAT HATÁSA AZ
ÉPÍTETT ÉS KULTURÁLIS
ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEKRE

Tematikus jelmagyarázat

	KIEMELKEDŐ
	MÉRSÉKELT
	ENYHE
	SEMLEGES

FORRÁS: MAGYAR BÁNYÁSZATI ÉS FÖLDTANI HIVATAL, MOTT MCDONALD

Alaptérképi jelek

	Országhatár		Belterület
	Megyehatár		Főútvonal
	Települési közigazgatási határ		Országos mellékút
	Világörökségi helyszínek		Vasút
	Világörökségi védőövezet határa		Vízfelület

MEGBÍZÓ FORSTER GYULA NEMZETI
ÖRÖKSÉGGAZDÁLKODÁSI
ÉS SZOLGÁLTATÁSI KÖZPONT

Képviselője Cselovszki Zoltán, elnök
GENERÁLTERVEZŐ VÁROS-TEAMANNON KFT.

Képviselője Koszorú Lajos, ügyvezető

A térkép tematikus rétegeit készítette Szász Róbert

A térképet összeállította Tábori Attila

2013.

A „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” védnevű 1998-ban fektetett bányatelek területe:

- A „Tokaj-Hegyalja történelmi borvidék kultúrtáj” területrésze.
- A HUBN 10007 kódszámú Zempléni-hegység a Szerencsi dombsággal és a Hernád völgygel elnevezésű Natura 2000-es Különleges Madárvédelmi Területnek része.
- Országos Területrendezési Tervről (OTrT) szóló törvény értelmében a Nemzeti Ökológiai Hálózat megszakított folyosó elemét érinti.

A bányauzem területén korábban, a bányatelek fektetése előtt erdő és fás cserjés területek helyezkedtek el, amelyek ma is meghatározó összetevői a felszín borításának.

A bányatelken belül és környezetében a mezőgazdasági (*szőlő*) művelés és üzemtervezett erdőgazdálkodás (*Rátka 2F, 2M*) erdőrészeket érinti a bányatelek nagyságához viszonyítva kis területen.

Vegetáció jellemzése

A vizsgált bányatelek és hatásterülete területén változatos növénytakaságok maradtak fenn, egy részét a tájidegen akác, erdei fenyő foglalja el, az erdő besorolású területek gyertyános-tölgyesek, a szegélyében szőlő ültetvényel. Az emberi hatásra erősödik a terület gyomosodása.

Vegetáció értékelése természetvédelmi kategóriák alapján

I. Természetes állapotokra utaló	TVK	Fajszám	%
unikális fajok	U	0	0%
fokozottan védett fajok	KV	0	0%
védett fajok	V	0	0%
társulásalkotó fajok	E	9	6,0%
kísérő fajok	K	67	34,0%
pionír fajok	TP	0	0%
II. Degradációra utaló			
zavarástűrő fajok	TZ	53	33,0%
adventív fajok	A	0	0 %
gazdasági fajok	G	3	2,0%
gyomfajok	GY	47	25,0%
Összesen:		179 faj	100 %

A táblázatban érintett növényfajok közül a természetes állapotokra jellemzően dominánsak a kísérő fajok (34,0%), majd a társulásalkotó fajok követik (6,0%)-ban.

A degradációra utaló fajok közül dominánsak a zavarástűrő fajok (33,0 %), a sorrendben következnek a gyomfajok (25,0%), majd legvégén a gazdasági növényfajok (2,0%) zárják a sorrendet. Nem található a vizsgált területen unikális, fokozottan védett, pionír és adventív növényfaj.

Állatvilág

Zoológiai felmérés a hatásterületen

A zoológiai felmérés a nyári aspektusba esett, ezért tart a szaporodás, utódnevelés, a táplálkozás.

Madárfajok

Sz	Latin név	Magyar név	Védettség	Viselkedés
3,	<i>Columba palumbus L.,</i>	örvös galamb	nem védett	költ
4,	<i>Streptopelia turtur L.,</i>	vadgerle	védett	költ
5,	<i>Cucullus canorus L.,</i>	kakuk	védett	„költ”
7,	<i>Hirundo rustica L.,</i>	füstifecske	védett	táplálkozik
8,	<i>Delichon urbica L.,</i>	molnárfecske	védett	táplálkozik
9,	<i>Pica pica L.,</i>	szarka	nem védett	költ
10,	<i>Parus maior L.,</i>	széncinege	védett	táplálkozik
11,	<i>Turdus philomelos Ch. L. Brehm.</i>	énekes rigó	védett	költ
12,	<i>Turdus merula L.,</i>	fekete rigó	védett	költ
13,	<i>Luscinia megarhynchos Ch. L. Brehm.</i>	fülemüle	védett	költ
14,	<i>Sylvia atricapilla L.,</i>	barátkaposzta	védett	költ
15,	<i>Lanius collurio L.,</i>	töviszúró gébics	védett	költ
16,	<i>Sturnus vulgaris L.,</i>	seregély	védett	táplálkozik
17,	<i>Passer domesticus L.,</i>	házi veréb	védett	költ
18,	<i>Carduelis carduelis L.,</i>	tengelic	védett	költ

Kételtűek

Sz	Latin név	Magyar név	Védettség	Viselkedés
1,	<i>Bufo bufo L.,</i>	barna varangy	védett	szaporodik
2,	<i>Bufo viridis L.,</i>	zöld varangy	védett	szaporodik
3,	<i>Hyla arborea L.,</i>	zöld levelibéka	védett	szaporodik

Hüllők

Sz	Latin név	Magyar név	Védettség	Viselkedés
1,	<i>Lacerta agilis L.,</i>	fürge gyík	védett	szaporodik
2,	<i>Natrix natrix L.,</i>	vízisikló	védett	szaporodik

A vizsgált területen a „bányagödrök” nem rendelkeznek fészkelésre alkalmatlansága miatt te-lepesen fészkelő madárfajok (partifecske-*Riparia riparia*, gyurgyalag-*Merops apiaster*, kuvik-*Athene noctua*) költőüregi nem találhatók.

A bányaterület zoológiai értékei rendkívül gazdagok, amelyek élettere a környék erdő és gyepterületeihez kötődik.

Az állatfajok itt megtalálják táplálékukat, szaporodó és telelőhelyeiket. Az érintett ingatlanokon a madárfajok közül csak a borkorlakó énekes madárfajok a jellemzőek. Sok faj él itt, és sok itt találja meg a táplálékát.

A területen élő, átvonuló és táplálkozó emlősök, madarak és egyéb állatfajok életének kedvez a megfelelő páratartalom, a háborítatlan, sűrű növényzetnek árnyékoltsága.

A bánya területének zoológiai értékei jelentősek, több faj áll természetvédelmi oltalom alatt.

A bányatelek és környéke a Nemzeti Ökológiai Hálózat ökológiai folyosó övezetében tartozik, és része a HUBN 10007 kódszámú „Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel” elnevezésű Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Területnek.

A Natura 2000 terület 40 madárfaja közül a bányatelen belül, és annak közvetlen közelében egy fészkelő faj, a **töviszúró gébics** (*Lanius collurio*) található.

A területen táplálékszerzés céljából a következő fokozottan védett és egyben Natura 2000 jelölőfajok fordulnak elő:

1. Aquila heliaca (parlagi sas)
2. Aquila pomarina (békászó sas)
3. Circaetus gallicus (kígyászölyv)
4. Lanius collurio (töviszúró gébics)

Az Ökológiai Hálózat területen élő fajokra a felmérések alapján a bányaművelés nem gyakorol hatást, mivel a bányaüzemnek nincsenek olyan járulékos létesítményei, amelyek jelentős közvetlen, vagy közvetett hatást fejtenének ki a területre, annak térségére és a jelölőfajokra.

A bányaművelés által okozott, területhasználattal járó hatás, egyenesen arányos a bánya területigényének az Ökológiai Hálózat területének nagyságának arányával, vagyis elhanyagolható.

A 2018-ban Mercsák József László igazságügyi szakértő által elvégzett hatásvizsgálatban² megállapította, hogy a bánya további működése az ANPI területén található Különleges Madárvédelmi Területre, a „Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel” (HUBN 10007) és a Nemzeti Ökológiai Hálózat Ökológiai folyosóra jelentős hatást nem gyakorol, a terület természeti állapotát nem veszélyezteti.

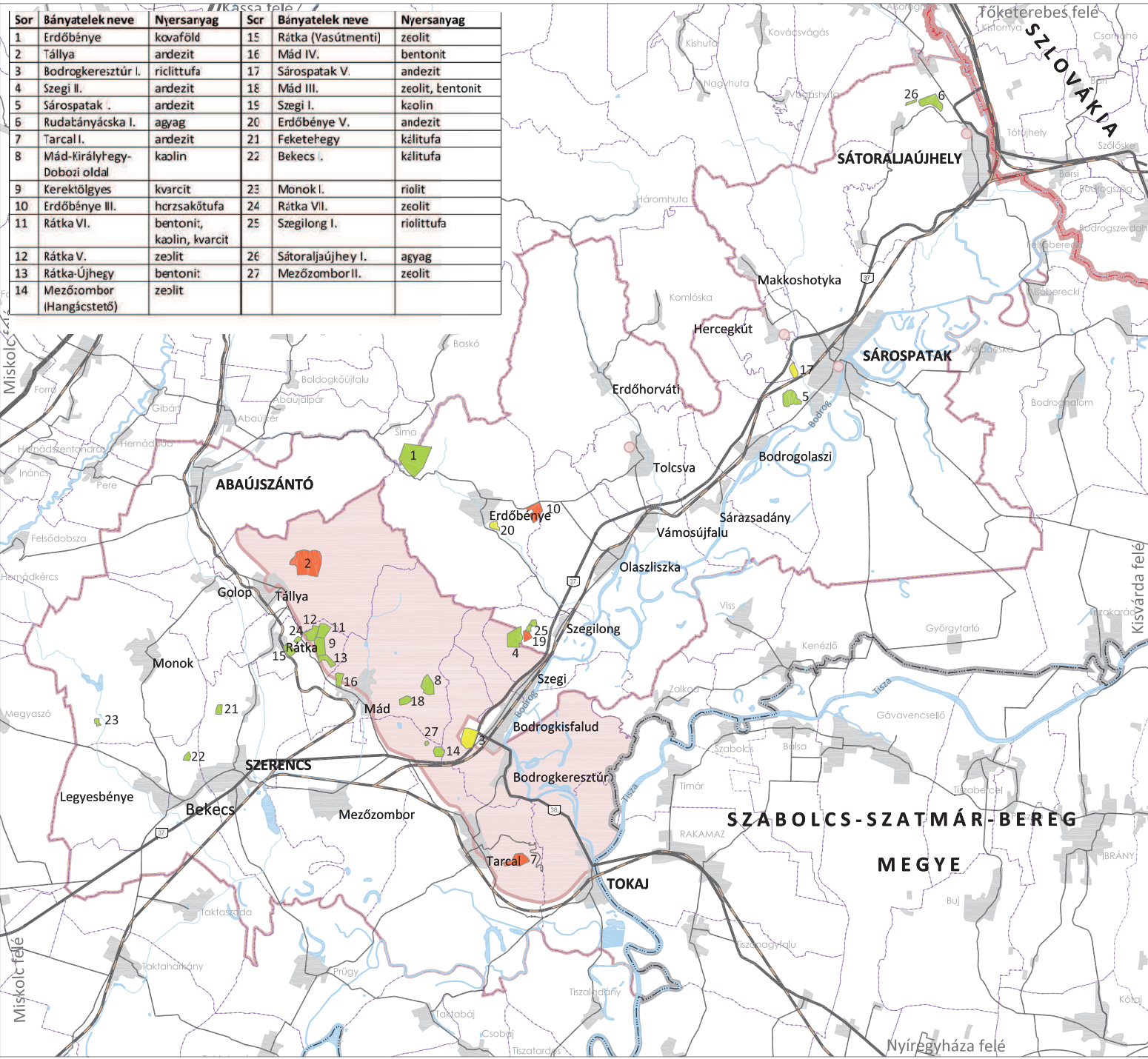
A terület élővilága már rugalmasan alkalmazkodott az átalakított környezeti állapotokhoz.

A bánya tervezett művelése nem fogja hátrányosan és helyrehozhatatlanul megváltoztatni a természet jelenlegi állapotát.

² Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit védőnevű bányatelek és hatásterülete (Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 14. sz. mellékletének megfelelően) hatábecslési dokumentációja

A bányászatnak a kiemelkedő természeti értékekre kifejtett hatása a Forster Központ által elkészített Mott Mcdonald jelentés szerint enyhe!

Sor	Bányatelek neve	Nyersanyag	Sor	Bányatelek neve	Nyersanyag
1	Erdőbénye	kovaföld	15	Rátka (Vasútmenti)	zeolit
2	Tállya	andezit	16	Mád IV.	bentonit
3	Bodrogkeresztúr I.	riclittufa	17	Sárospatak V.	andezit
4	Szegi II.	andezit	18	Mád III.	zeolit, bentonit
5	Sárospatak I.	andezit	19	Szegi I.	köszin
6	Rudatányáska I.	agyag	20	Erdőbénye V.	andezit
7	Tarcal I.	andezit	21	Feketehegy	kálitufa
8	Mád-Királyhegy-Dobozi oldal	kaolin	22	Bekecs I.	kálitufa
9	Kerektölgyes	kvarcit	23	Monok I.	riolit
10	Erdőbénye III.	horzsakőtufa	24	Rátka VII.	zeolit
11	Rátka VI.	bentonit, kaolin, kvarcit	25	Szegilong I.	riolit-tufa
12	Rátka V.	zeolit	26	Sátoraljaújhegy I.	agyag
13	Rátka-Újhegy	bentonit	27	Mezőzombor II.	zeolit
14	Mezőzombor (Hangcsető)	zeolit			

TOKAJ-HEGYALJAI TÖRTÉNELMI BORVIDÉK
VILÁGÖRÖKSÉGI KEZELÉSI TERV
MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ

BÁNYÁSZAT HATÁSA A KIEMELKEDŐ TERMÉSZETI ÉRTÉKEKRE

Tematikus jelmagyarázat

KIEMELKEDŐ

MÉRSÉKELT

ENYHE

FORRÁS: MAGYAR BÁNYÁSZATI ÉS FÖLDTANI HIVATAL, MOTT MCDONALD

Alaptérképi jelek

Országhatár

Megyehatár

Települési közigazgatási határ

Világörökségi helyszínek

Világörökségi védőövezet határa

Belterület

Főút

Országos mellékút

Vasút

Vízfelület

1 : 260.000

1 km

5 km

10 km

15 km

MEGBÍZÓ

FORSTER GYULA NEMZETI
ÖRÖKSÉGGAZDÁLKODÁSI
ÉS SZOLGÁLTATÁSI KÖZPONT

Képviselője

Cselovszki Zoltán, elnök

GENERÁLTERVEZŐ

VÁROS-TEAMPANNON KFT.

Képviselője

Koszorú Lajos, ügyvezető

A térkép tematikus rétegeit készítette

Szász Róbert

A térképet összeállította

Tábori Attila

2013.

Záró gondolatként a Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács megbízásából a Tokaj Borvidék Fejlődéséért Nonprofit Kft. által készített, a **Tokaji Borvidék helyzetértékelése** című tanulmány, 1.2.3.8. *Bányászati tevékenység a világörökségi területen* fejezet összefoglalásából (174. o.) idéznénk a helyi igényeket kielégítő bányászatra vonatkozó megállapítását:

„A hatások bemutatása alapján megállapítható, hogy indokolt a törvényi rendelkezés fenntartása, miszerint világörökségi területen új bányatelek nyitása vagy a meglévők bővítése nem engedélyezhető. Mivel a területen a bányászat több évszázados hagyományokkal rendelkezik, így része a kultúrának. A kis volumenű, helyi hagyományokon alapuló, elsősorban helyi igényeket kielégítő, magas hozzáadott értéket előállító bányászat továbbműködése - a megfelelő környezetvédelmi, tájba illesztési és tájrendezési feltételek betartásával - összeegyeztethető a világörökségi kultúrtáj értékeivel. A helyi építőipari alapanyagokra a világörökségi terület fenntartható fejlődését, illetve az élő kultúrtáj szerves fejlődését tekintve is szükség van.”

A fentiek ismeretében kérnénk a „Rátka VI.- bentonit, kaolin, kvarcit” bánya további bányászati tevékenységére vonatkozó környezetvédelmi felülvizsgálat szakkérdés vizsgálatához kiadandó állásfoglalásuk meghozatalát.

Miskolc, 2020. február 12

Köcski Attila
okl. bányamérnök
környezetvédelmi szakmérnök
cégvezető